

Hoofdstuk 13

Petrus Johannes Velders

Hij werd geboren te Tiel op 2 augustus 1896. Ome Johan (genoemd naar zijn tweede voornaam) had als opleiding alleen de lagere school, want dat was vroeger zo. Als je deze school gedaan had, moest je gaan werken om geld binnen te brengen voor het gezin. Zijn kennis van groente en fruit kreeg hij uit de praktijk. Hij werkte bij zijn vader. Hij had pruimen-, appel- en perenbomen: eigenlijk van alles. Johan was een handig en bijdehand manneke. Een echte groenteboer. Deze mensen woonden in Tiel in de Sint Josephstraat 172 en in de Medelsestraat 144 (later hernummerd).

Wim Velders: “Ome Johan was een hele aardige man. Ik heb er een paar nachten geslapen toen ik spreuwen moest keren. Hij had het niet al te breed. Ik herinner me een keer dat hij 800 gulden had geleend van zijn broer Thijs. Ome Thijs, die een winkel had in de Tolhuisstraat, kwam op een gegeven moment vragen of hij het geld een keertje terug kon krijgen. ‘Dat zit bij het perd in de pens’, was het antwoord van ome Johan.”

Qua uiterlijk leek Johan op zijn moeder. Een beetje smal en tener gezicht. Op 12 oktober 1929 trouwde hij in Appeltern met Jacoba van den Heuvel. Zij was in Dreumel geboren op 5 november 1892. Hij was bij zijn huwelijk 33 jaar en trouwde met een 4 jaar oudere bruid. Deze mensen staan bekend als ome Johan en tante Koosje. Ook dit stel is in de verte familie van elkaar.

Uit dit huwelijk zijn twee kinderen geboren: Willy en Annie. Slechts veertien maanden verschil tussen de zussen.

Willy heet voluit Wilhelmina Maria Velders, geboren op 6 september 1931 te Tiel. Annie heet Johanna Ida Velders en is geboren op 19 november 1932 te Tiel

Tante Koosje, het paard en Ome Johan

Ome Johan was dus groenteboer. Annie trouwde met Antonius Theodorus Schoots. De vader van Anton is een achterneef van ome Johan. Het had er nog maar om gehangen of ze hadden dispensatie nodig om voor de kerk te trouwen.

Dochter Willy is op 22 juli 1957 getrouwd met Antonius van Groenestijn. Hiervoor schijnt destijds wél dispensatie te zijn aangevraagd, omdat het familie was in de derde graad. Uit dit huwelijk zijn drie kinderen geboren, die allemaal buiten Tiel wonen. Apeldoorn, Honselersdijk en Gaanderen. Allemaal precies een uur rijden vanuit Tiel. Maar dat is toeval. De peetoom en peettante van Willy waren ome Lenard en tante Leen.

Willy: “Mijn ouders waren hardwerkende mensen. Mijn vader zat in de landbouw, tuinbouw en fruitbomen. Hij heeft nog een keer één week bij Daalderop gewerkt, maar daar kon hij het niet uithouden. Het was echt een buitenmens. Hij heeft ooit nog plannen gehad om een huis te kopen vlak bij de Waal. Een eind van Tiel vandaan. Zo erg hield hij van het buitenleven, maar

dit is door mijn moeder tegengehouden. Ze vond dat de kinderen dan wel erg ver van de school afwoonden. Anders had hij dat vast gedaan, hij hield wel een beetje van avontuur.”

Keukenmeid bij Dresselhuys

Johan en zijn vrouw zijn relatief oud getrouwd. Hij was 34 jaar en zijn vrouw was 38 jaar. Maar de kinderen hebben nooit echt gemerkt dat hun ouders ouder waren dan gemiddeld. Willy: “Mijn moeder was een moderne vrouw. Ze had ook altijd een eigen standpunt en kon heel open praten over allerlei zaken. Waar andere moeders niet over spraken, besprak zij wel met haar

kinderen.” Tante Koosje was een kleine vrouw, die altijd met van alles bezig was. Ze kwam van oorsprong uit Alphen aan de Maas. Ze werkte als keukenmeid bij Dresselhuis, een vooraanstaande sigarenmaker in Tiel. De toneelspeelster Mary Dresselhuis was een dochter van deze familie. Mary had een oom in Den Haag en die heeft haar eigenlijk overgehaald om bij het toneel te gaan.

Het huis van de familie Dresselhuys op de achtergrond rond 1900. In

eerste instantie was het huis van de familie van Lith de Jeude. Later ging het naar de familie Dresselhuys.

Maar haar ouders wilden dat eigenlijk liever niet. Volgens tante Koosje was ze altijd al aan het toneelspelen. Om de haverklap viel ze voor de lol flauw. De familie Dresselhuis woonde in de buurt van het Ambtmanshuis aan het Hoogeinde. Het waren grote herenhuizen waar doctoren, onderwijzers en fabrikanten woonden. Waar nu het postkantoor staat, was vroeger ongeveer de plaats waar hun huis stond. Willy denkt dat ze elkaar hebben leren kennen via de familie Dresselhuis. Johan kwam langs als groenteboer met zijn kar en zij deed inkopen. Zo leerden ze elkaar kennen.

Toch waren deze Johan en Koosje niet echt gelovig. Als Johan vroeg opstond en verkondigde dat hij om zes uur die ochtend naar de kerk was geweest, had hij gewoon op het land gezeten om bijvoorbeeld onkruid te wieden en te snoeien. Zijn vrouw geloofde hem dan ook op een gegeven moment niet meer. Maar dat had hij dan weer niet door. Een spel.

Tante Koosje, Ome Johan

en overgrootvader Gerardus Velders

De gebroeders Laheij bevestigen echter het verhaal van Johan. Gerard en Cor Laheij waren echte stappers. Als zij om 06.00 uur pas thuis kwamen, zagen ze inderdaad ome Johan richting kerk gaan. Volgens Gerard en Cor Laheij waren het hele aardige mensen. Gerard heeft er altijd aardbeien geplukt en Johan leverde zeer regelmatig groenten aan Hotel de Zon.

Meer katholiek op een protestantse school

Op de vraag wat deze mensen gestemd zouden hebben als ze nu geleefd hadden, antwoordt Willy: "CDA. Het waren natuurlijk op hun eigen manier gelovige mensen. Moeder plaatste die paters absoluut niet op een voetstuk. Als haar iets niet aanstond, zei ze dat ook. Paters tegen spreken in die tijd was absoluut uit den boze, maar zij deed dat gewoon."

Een ander voorbeeld van het moderne denkbeeld van tante Koosje was het feit dat Willy, toen zij van de lagere school kwam, graag naar de huishoudschool wilde om te leren naaien, koken en dergelijke. Maar deze school was een protestante school. Tante Koosje zei dat ze daar wel

naar toe mocht als Willy dat leuk vond. Later kwam een pater langs thuis met de mededeling dat de dochter op een protestante school zat en wat de ouders daar van vonden. Tante Koosje zei dat men misschien wel meer katholiek kon zijn op een protestante school, dan op een katholieke. Daar kon de pater het mee doen.

Ome Johan kon erg goed met mensen omgaan. Hij handelde graag, maar was ook verzot op het telen van groenten en fruit. Hiermee ging hij dan langs de deuren om te verkopen. Hiervoor had hij een paard en wagen waarmee hij door heel Tiel reed. In de oorlog kwam de familie weer in een ander huis te wonen in de Medelsestraat, waar een grotere tuin bij zat. Hierdoor kon ome Johan zijn groente- en fruitteelt flink uitbreiden.

Ome Johan achter op de groentekar

Zijn paard en wagen kon hij voortaan naast zijn huis stallen en er was ook een klein winkeltje aan huis. Willy van Groenestijn-Velders vertelt dat ze altijd in de Medelsestraat gewoond hebben, maar wel op drie verschillende locaties. Het eerste in het oude gedeelte van de Medelsestraat, vlakbij de sluis waar nu ongeveer het Amsterdam Rijnkanaal is. Het was een rijtjeshuis dat ze destijds huurden. Hier kon zijn paard en wagen niet gestald worden.

Die kwamen bij zijn vader te staan. Toen ze eenmaal in dat grote huis zaten in de oorlog, werd dit pand getroffen door een V1. Ome Johan heeft dat huis toen gekocht. Het was weliswaar al in de familie, maar ging over van opa naar Johan. In dat huis zijn Willy en Annie opgegroeid. Een tijdje later zijn alle landerijen in die omgeving onteigend. Veel van die grond en boomgaarden waren van zijn vader, Gerardus Arnoldus Mattheus. Er kwam allemaal nieuwbouw op die landerijen en toen heeft ome Johan ook dat eerder genoemde winkeltje in huis geopend.

De oorlog kwam en was voor dit huis rampzalig. Tot dan toe hadden er allerlei mensen in de kelder gezeten, want er zat een grote kelder in dit huis en er was plaats voor minstens negen personen. In de herfst van 1944 werd dit huis door een V1 getroffen. Na de oorlog is dit weer helemaal opgebouwd op dezelfde fundamenten.

Opa met de bult is gebleven in dit huis. Ook Willy en Anton trokken in dit huis tot 1979. De rest van de familie zwerfde uit.

Medelsestraat 62

Het huis aan de Medelsestraat 62 begon een beetje te groot te worden. Ook de tuin werd te groot. Piet en Annie Velders hebben er nog in gewoond. Willy ging trouwen. Samen met haar man woonde ze in de ene helft en haar ouders in de andere helft. Antoon van Groenestijn had een boot waar hij toen in woonde en ome Johan een huis. Toen maakten ze hierover wat afspraken. In die tijd was er een enorme woningnood, maar er moest natuurlijk wel ergens gewoond worden.

In 1962 is oma overleden; opa kwam op zichzelf te staan en zat eigenlijk meer bij zijn schoonzoon en dochter dan in zijn eigen gedeelte. Willy hield de boel mee schoon en hielp in de winkel.

Toen de grond onteigend werd, was ook het land en de boomgaard aan de beurt. Johan kon zelf geen groenten en fruit meer telen en betrok alle groenten en fruit van een grossier.

Johan was eigenlijk van alle markten thuis. Toen hij stopte met zijn groente- en fruitactiviteiten, ging hij op kleine schaal bloemen kweken. Dit deed hij samen met zijn 4 jaar jongere broer Thijs. Deze twee broers trokken veel met elkaar op.

Johan in de boomgaard

Samen bouwden ze tuinbouwkastjes voor die planten, met verwarming erin. Een paar voor Johan en een paar voor Thijs. Ook dat bouwen van de kastjes was een hobby van Johan. Het was dan een constante strijd wie de mooiste bloemen had en welke bloemen er bij wie het eerste uitkwamen.

Wat Johan ook regelmatig deed in die tijd, was bij andere mensen tuinen schoonmaken, spitten en op orde brengen. Ook kaarten behoorde tot zijn hobby's. Maar dat gold eigenlijk voor alle Velders. Kaarten was echter niet zijn meest favoriete hobby, hij was een echt buitenmens. Hij hield ook kippen, geiten en konijnen. Dan weer had hij jonge haantjes. Vooral konijnen en het maken van konijnenhokken had zijn interesse. Hele stellages, complete flats met konijnenhokken. Dit maken van konijnenhokken heeft hij geleerd van de man van Willy.

Als eenmaal de kerst kwam, werden er diverse konijnen geslacht. In de kelder van het huis, de aardappelkelder, was het dan net een slachthuis. De konijnen lagen dan in rijen, zonder huid, in de kelder te versterven, zoals dat genoemd werd. De kinderen vonden dit verschrikkelijk. Maar hij handelde overal in. Je kon het zo gek niet bedenken of hij zag er geld in. Hij was ook echt een dierenliefhebber. Hij werkte regelmatig in zijn vrije tijd bij een boer. Vooral toen hij zijn eigen bedrijf aan de kant had gezet en gepensioneerd was. Als die boer soms een beetje ruw was tegen zijn vee, dan ging Johan gewoon naar huis. Dat kon absoluut niet in zijn ogen. De boer zat in Echteld. De vrouw van de boer is momenteel 94 jaar (in 2006) en vertelt nog steeds vol overgave over de betrokkenheid van Johan met hun dieren en zijn werk in de tuinbouw van deze boer. De boer kwam dan na zo'n aanvaring de volgende dag langs om spijt te betuigen en te zeggen dat hij het niet zo bedoeld had. Dan ging Johan die dag maar weer mee om te helpen op de boerderij.

Johan op de solex

Johan was in het bezit van een solex. Hier ging hij regelmatig mee op pad. Gewoon een eind rijden. Vissen had ook zijn belangstelling en op het einde van zijn leven kwam zelfs de televisie, waar hij regelmatig naar zat te kijken. Vooral komische films. Het was een humoristische, tevreden man. Ook makkelijk, want hij heeft 16 jaar geleefd bij zijn dochter en man. Hij was er zelfs bij toen zijn kleinkinderen opgroeiden en bemoeide zich niet of nauwelijks met de opvoeding. Moedigde het zelfs aan als Willy vond dat de kinderen gestraft moesten worden. Hij stond achter zijn dochter en paste zich overal bij aan.

Hij was een liefhebber van donker bier, waarschijnlijk oud bruin. Dit dronk hij regelmatig op feesten en partijen. Als hij wel eens wat anders dronk, was dit ouwe klare, maar hier kon hij heel slecht tegen. Eigenlijk kon hij helemaal slecht tegen drank. Dan was hij van de kaart, hij begon veel te kletsen en had dan wat ondersteuning nodig om weer thuis te komen. Tante Koosje dronk graag likeur. Anisette of crème de cacao. Op feesten was het altijd raak. Als ze bij elkaar waren op feesten, toen ze wat ouder waren, ome Thijs, ome Lenard en tante Leen bijvoorbeeld, kwamen ze met de taxi. De taxi huurden ze dan met zijn allen, maar de chauffeur kwam er bij zitten en dronk eigenlijk net zo hard mee. Dat was taxichauffeur Krol.

Willy kan zich nog een keer herinneren dat vader Johan een keertje teveel gedronken had en in het achterhuis met de broek omhoog op het toilet zat. De kinderen probeerden op allerlei manieren die broek naar beneden te krijgen en dat lukte maar niet. En die man moest al zo nodig naar de wc.

Johan had zich aangesloten bij Floralia, een bloemenvereniging in Tiel, evenals ome Thijs. Ook was hij lid van de boeren- en tuindersbond en deponhouder van een zaadbedrijf uit Zeeland.

Op de foto hiervoor staat de bedoelde Jan Plezier. Henny van Doesburg-Schoots had er nog een foto van. De man staand rechts vooraan is ome Antoon Schoots (Dirk Antonie Schoots). Johan was lid van de Club van Tien. Een vriendenkring die regelmatig met zijn allen in een Jan Plezier op pad gingen. Een natuurlijk was Thijs hier ook weer bij.

Op zondag kwam iedereen in dit huis ook bij elkaar. Het was tenslotte het ouderlijk huis. Koffie drinken, bijkletsen en soms een kaartje leggen. Ook werd er altijd bij elkaar gekeken hoe alles erbij stond. Hoe was het met de gewassen, de bomen, enzovoorts. Het was altijd wel gezelligheid troef. Als broers hadden ze altijd veel met elkaar en gingen ook veel met elkaar om. Iemand die een beetje buiten de familie viel, was Marinus (1897). Hij had niets met bomen, gewassen of landerijen. Gerrit (1895) had veel verstand van gewassen. Ze overlegden ook veel met elkaar.

Iemand die ook regelmatig op bezoek kwam bij Johan, was Heerroom Gradus. Deze heerroom was een zoon van Mattheus Jansen (geboren in 1866) en Antonia Velders (eveneens geboren in 1866 en zuster van opa met de bult). Deze Gradus heeft jarenlang in de Belgische Congo gewerkt als missionaris. Als hij dan op visite kwam, kwam hij tegelijk wat schooien. Als hij weer weg was: "Hij wit ook niks te vertellen ook nie. En hij is nog wel zo ver weg gewiest" zei Johan dan. Deze Heerroom Gradus is destijds vermoord in de Congo.

Vijftig sigaren in de week

Een andere liefhebberij van Johan was het roken van sigaren. Hij rookte er wel 50 per week. Toen hij wat ouder werd, begon hij een beetje te tobben met zijn gezondheid.

Ome Johan op leeftijd

Hun huisarts, dr. Stroever, kwam toen langs om te vertellen dat hij kanker had. Dit was gebleken uit een bevolkingsonderzoek. Dr. Stroever vertelde het aan Willy. Hij vroeg Willy om het nog niet aan haar vader te vertellen, want het zou kunnen dat hij nog jaren mee kon. De dokter vroeg aan Willy of hij rookte. "Ja", zei Willy, "ongeveer vijftig in de week. Van die hele dikke sigaren." Van schrik viel de dokter bijna van de stoel. De oudste zoon van Willy en Anton haalde meestal de sigaren bij Lathouwers in de Waterstraat. Lathouwers had dan het kistje al klaarstaan, want hij wist precies waar het kind voor kwam.

Wat Johan ook aanpakte om wat bij te verdienen was, naast het regelmatig optreden als uitsmijter bij café-restaurant De Zon van zijn zuster, aantreden als drager bij de

begravenisondernemer van Gen-
nissen. Pak aan en hoge hoed op. Dit
was meestal 's ochtends vroeg. Na de
begrafenis ging dan snel het pak uit,
overal aan en hup, het land weer op.
Koojsje was 70 jaar toen zij overleed,
aan een hartinfarct. Johan is 82 jaar
geworden. Hij overleed aan
longkanker.

Kwartierstaat voor Wilhelmina Maria Velders

